

Folketingets Retsudvalg

Sagsnr. 2015 - 6399

Dato: 19-10-2015

Svaret erstatter tidligere fremsendte svar af 18. september 2015 på baggrund af enkelte berigtigelser.

Under henvisning til Folketingets Retsudvalgs brev af 13. juli 2015 følger hermed social- og indenrigsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 5 (REU alm. del).

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF)

Spørgsmål nr. 5

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan det kan være, at doms- og tvangsanbragte unge på institutioner ikke kan tilbageholdes med magt eller bliver tilbageholdt med magt, hvis den pågældende person ønsker at forlade institutionen, herunder besvare følgende spørgsmål:

- er hensigten med at tvangsanbringe personer på institutioner ikke netop, at de pågældende unge ikke skal kunne forlade institutionen?
- politiet bruger en del ressourcer på at eftersøge personer, der har forladt sådanne institutioner - der er eksempler på, at samme person har forladt samme institution mere end 30 gange over to år. Kan ministeren oplyse et eventuelt skønnet ressourceforbrug på eftersøgning af sådanne personer?
- hvad forhindrer, at man kan tilbageholde doms- og tvangsanbragte unge på institutioner med magt, og hvilke lovgivningsmæssige initiativer skal tages, hvis magt skal kunne anvendes?
- hvor stort var omfanget af domsanbragte og tvangsanbragte personer, der udeblev fra eller stak af fra institutioner m.m. i 2014 målt i antal episoder/ oprettelser på politiets gerningskoder - henholdsvis 83146, 83144 og 83145?
- hvad er det største antal episoder i 2014, som én person er registreret med - målt på politiets gerningskoder for henholdsvis 83146, 83144 og 83145, det vil sige "højdespringeren" for hver gerningskode?

Spørgsmålet er stillet i folketingsåret 2014-15, 1. samling, jf. REU alm. del - spm. 482.”

Svar:

Jeg forstår spørgsmålet således, at der spørges til, hvilke muligheder, der er for at tilbageholde børn og unge under 18 år, der har ophold på socialpædagogiske døgninstitutioner. Reglerne om magtanvendelse, herunder om muligheden for tilbageholdelse, er fastsat i lov om social service og i bekendtgørelse nr. 186 af

20. februar 2015 om magtanvendelse over for børn og unge anbragt uden for hjemmet (magtanvendelsesbekendtgørelsen).

Børn og unge under 18 år kan få ophold på sådanne institutioner af både strafferetlige og socialpædagogiske årsager. En anbringelse på en institution kan eksempelvis træde i stedet for varetægtsfængsel (varetægtssurrogat), som led i afsoning af en dom og som led i en idømt ungdomssanktion.

Men en anbringelse på en institution kan også ske af socialpædagogiske årsager, hvor formålet for eksempel kan være at give barnet eller den unge den nødvendige socialpædagogiske behandling.

De muligheder, der er for at tilbageholde børn og unge på institutionen, afhænger af, hvilken type institution, der er tale om.

Åbne døgninstitutioner

Børn og unge, der har ophold i åbne døgninstitutioner, kan som udgangspunkt frit bevæge sig uden for institutionen. Formålet med anbringelsen er således ikke frihedsberøvelse, men en socialpædagogisk indsats.

På åbne døgninstitutioner er der dog adgang til at aflåse institutionen om natten og undtagelsesvist i kortere perioder om dagen. Herudover er der mulighed for, at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om, at et konkret barn eller en konkret ung kan tilbageholdes i op til 14 dage umiddelbart efter anbringelsens start. Det er en forudsætning herfor, at det må anses for at være af væsentlig betydning for at imødekomme et barns eller en ungs særlige behov for støtte, og at det vurderes at være af afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling.

I tilfælde, hvor børn og unge er anbragt på åbne døgninstitutioner af socialpædagogiske årsager, og hvor det viser sig, at de redskaber, der er tilgængelige på en åben døgninstitution ikke er tilstrækkelige til at opnå formålet med indsatsen, f.eks. at gennemføre et socialpædagogisk behandlingsforløb, må kommunalbestyrelsen overveje, hvorvidt der er behov for at anbringe barnet eller den unge på et andet anbringelsessted. Det kan være en delvis lukket døgninstitution/afdeling eller en sikret døgninstitution, hvor der er andre muligheder for mere insisterende pædagogiske tiltag og videre mulighed for magtanvendelse. De indsatser, som kommunalbestyrelsen iværksætter, skal dog altid være proportionale og ikke være mere indgribende end formålet tilsiger.

I de tilfælde, hvor en 15-17 årig, der er idømt en fængselsstraf, er anbragt på en åben institution udenfor kriminalforsorgens regi i henhold til bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og den unge undviger fra anbringelsesstedet, kan kriminalforsorgen træffe bestemmelse om, at tilladelsen til anbringelsen skal tilbagekaldes. Den unge vil herefter blive anbragt i et fængsel eller i et arresthus.

Delvis lukkede døgninstitutioner/afdelinger

Børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om at anbringe børn og unge mellem 12 og 17 år på en delvis lukket institution eller afdeling. Anbringelse på en delvis lukket institution/afdeling kan ske, når det vurderes at være afgørende for den socialpædagogiske behandling af barnet eller den unge, at yderdøre og vinduer kan aflåses i perioder, eller at barnet eller den unge kan fastholdes fysisk, og der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af kriminel adfærd, misbrugsproblemer eller andre adfærds- og tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.

Efter børn og unge-udvalgets afgørelse om anbringelsen, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om de nærmere rammer og vilkår for den konkrete anbringelse. Der kan i den forbindelse træffes afgørelse om, at barnet eller den unge kan tilbageholdes i op til 5 dage ad gangen, dog højst 30 dage på et år. En sådan afgørelse kan træffes, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra institutionen, og der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade, hvis den pågældende rømmer.

På delvis lukkede institutioner og afdelinger er der desuden som på de åbne døgninstitutioner mulighed for, at børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om, at et konkret barn eller ung kan tilbageholdes i op til 14 dage umiddelbart efter anbringelsens start.

I de tilfælde, hvor en 15–17 årig, der er idømt en fængselsstraf, er anbragt på en delvis lukket døgninstitution/afdeling udenfor kriminalforsorgens regi i henhold til bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og den unge undviger fra anbringelsesstedet, kan kriminalforsorgen træffe bestemmelse om, at tilladelsen til anbringelsen skal tilbagekaldes. Den unge vil herefter blive anbragt i et fængsel eller i et arresthus.

Sikrede institutioner/afdelinger

Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at anbringe et barn eller en ung mellem 12 og 17 år på en sikret institution/afdeling, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. Det kan eksempelvis være, hvis kommunen vurderer, at det er absolut påkrævet for at sikre, at den unge ikke skader sig selv eller andre. En sikret institution kan herudover anvendes i stedet for varetægtsfængsling, som led i en afsoning eller som led i en idømt foranstaltning.

På sikrede institutioner/afdelinger er det tilladt at have yderdøre og vinduer aflåst konstant, således at de anbragte børn og unge ikke har mulighed for at forlade institutionen. Det er herudover muligt at anvende isolation, idet der undtagelsesvist kan træffes afgørelse om anbringelse af den unge i særlige isolationsrum, når der er overhængende fare for, at barnet eller den unge skader sig selv. Isolationen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må ikke udstrækkes ud over 2 timer.

Til brug for besvarelse af spørgsmålet punkt. 2, 4 og 5 har Social- og Indenrigsministeriet anmodet Justitsministeriet om bidrag. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der oplyser:

”Rigspolitiet kan til brug for besvarelsen for så vidt angår spørgsmålets pkt. 2 oplyse, at det ikke er muligt ved et elektronisk udtræk i politiets tidsregistreringssystem at opgøre antallet af timer brugt på at eftersøge doms- eller tvangsanbragte unge, der forlader institutionen. Besvarelsen af spørgsmålet vil derfor kræve en større manuel gennemgang af et meget stort antal sager. En sådan gennemgang er derfor ikke gennemført.

For så vidt angår spørgsmålets pkt. 4 har Rigspolitiet ud fra oplysninger i politiets ledelsesinformationssystem opgjort antallet af anmeldelser på de gerningskoder, som spørgsmålet angår, i 2014, jf. tabel 1:

Gerningskode og tekst		Antal
83144	Undvigelse fra institution/domsanbragt	445
83145	Undvigelse fra ledsager under udgang institution/domsanbragt	35
83146	Udeblivelse efter udgang fra institution/domsanbragt	538

Det bemærkes, at de anførte gerningskoder ikke omfatter undvigelse eller udeblivelse af tvangsanbragte personer. Eftersøgninger af undvegne tvangsanbragte registreres på journalkoden 83168 (Eftersøgning/bortgået fra institution/ikke domsanbragt). Da journalkode 83168 også omfatter andre ikke domsanbragte end tvangsanbragte er antallet af anmeldelser på journalkoden ikke medtaget i tabel 1.

Rigspolitiet har endvidere til brug for besvarelsen af spørgsmålets pkt. 5 foretaget et særudtræk fra Politiets Sagsstyringssystem (POLCAS) over de personer, der har været registreret som eftersøgt i forbindelse med de anmeldelser, der er nævnt i tabel 1. På baggrund heraf har Rigspolitiet foretaget en opgørelse over det hyppigste antal gange, én person har været eftersøgt i den forbindelse, jf. tabel 2:

Gerningskode og tekst		Højeste antal eftersøgninger pr. person i 2014
83144	Undvigelse fra institution/domsanbragt	28
83145	Undvigelse fra ledsager under udgang institution/domsanbragt	4
83146	Udeblivelse efter udgang fra institution/domsanbragt	10

Det bemærkes, at oplysningerne er behæftet med vis usikkerhed, da POLSAS er et sagsstyringssystem og ikke et egentligt statistiksystem.

Det bemærkes endvidere, at tabel 1 og 2 omhandler både personer over og under 18 år.”

For så vidt angår den del af spørgsmålet, der omhandler ”hvilke lovgivningsmæssige initiativer skal tages, hvis magt skal kunne anvendes”, skal jeg bemærke, at det ikke vurderes at være muligt at svare på spørgsmålet uden en nærmere beskrivelse af, hvilken konkret udvidelse af mulighederne for tilbageholdelse af unge, som spørgeren konkret ønsker.

Jeg kan dog oplyse, at det fremgår af regeringsgrundlaget, at regeringen på baggrund af Magtanvendelsesudvalgets arbejde ønsker at afklare reglerne på området.

Med venlig hilsen
Karen Ellemann